

# فروشگاه ، بزرگترین سایت تخصصی معماری

جهت مشاهده آموزش نرم افزارهای معماری از صفر تا ۱۰۰ با زبان فارسی و با کمترین هزینه [اینجا](#) را کلیک کنید.

جهت مشاهده نقشه ها ، پایان نامه و طرح های نهایی آماده معماری جهت کانسپت گرفتن و یا تحویل پروژه [اینجا](#) را کلیک کنید.

جهت مشاهده مقالات ، رسالات و مطالعات نهایی آماده معماری جهت تحویل پروژه [اینجا](#) را کلیک کنید.

[WWW.CADYAR.COM](http://WWW.CADYAR.COM) بزرگترین سایت تخصصی معماری

جهت عضویت در کانال ما در تلگرام کافایت روی عکس زیر کلیک کنید.



برای انجام پروژه های عمران و معماری با ما تماس بگیرید.  
۰۹۹۰۷۵۳۰۹۲۰

آیدی تلگرام

<https://t.me/Cadyar60>

آیدی تلگرام

<https://t.me/Cadyarmemar>

ایمیل

[Vrya.cadyar@gmail.com](mailto:Vrya.cadyar@gmail.com)

جهت مشاهده مطالب زیر به صورت رایگان کافیست روی لینک روبرو عنوان موردنظر کلیک کنید

[HTTP://WWW.CADYAR.COM/?CAT=473](http://www.cadyar.com/?cat=473)

دانلود رایگان کتب معماری

[HTTP://WWW.CADYAR.COM/?CAT=262](http://www.cadyar.com/?cat=262)

آموزش رایگان پست پروداکشن در معماری

[HTTP://WWW.CADYAR.COM/?CAT=1377](http://www.cadyar.com/?cat=1377)

دانلود رایگان مقالات معماری

[HTTP://WWW.CADYAR.COM/?CAT=206](http://www.cadyar.com/?cat=206)

دانلود رایگان نقشه های معماری

[HTTP://WWW.CADYAR.COM/?CAT=1300](http://www.cadyar.com/?cat=1300)

دانلود رایگان رساله و مطالعات معماری

[HTTP://WWW.CADYAR.COM/?CAT=283](http://www.cadyar.com/?cat=283)

آموزش رایگان نرم افزار های معماری

جهت مشاهده مطالب کاربران مهمان که مطالب خود را به صورت رایگان و یا در قبال هزینه به اشتراک گذاشته اند در سایت کدیاری [اینجا](#) کلیک کنید.

شما نیز میتوانید مطالب خود را در سایت کدیاری به اشتراک بگذارید تا بدون هیچ هزینه ای صاحب شغل دوم شوید.

جهت اشتراک گذاشتن مطالب خود [اینجا](#) را کلیک کنید.

جهت دریافت هرگونه رساله و مطالعات معماری با قیمت پایین با ما تماس بگیرید.

۰۹۹۰۷۵۳۰۹۲۰

## چکیده مطالب رساله دانشکده معماری، گرافیک و عکاسی در ۳۳۱ صفحه در قالب ورد:

(۷-۱): تاریخچه مختصری از آموزش معماری در ایران

(۱-۷-۱): شیوه های سنتی آموزش معماری:

بنا به نظر بسیاری از پژوهشگران اطلاعات ما در مورد شیوه های آموزش معماری بسیار محدود است با این وجود به دشواری می توان باور کرد که خلق آثار با ارزش معماری و شهر سازی به ویژه در دوره اسلامی ایران توانسته باشد بدون وجود نظامهای آموزشی و کارآمد و یاد گیری مهارتهای طراحی، هندسه، ریاضیات، فنون ترسیم و مکانیک کاربردی توسط استادانی دلسوز صورت گرفته باشد.

هر چند هنوز گزارش کاملی از شیوه های آموزش معماری در دست نداریم اما در این مورد می توان تا حدودی به نظریات ابن خلدون استناد کرد. شاید بتوان فراگیرترین شیوه آموزش معماری را در ایران سنت استاد و شاگردی دانست. استادان معماری، که در برخی از کشور های اسلامی به آنان معلم با اسطی (استاد کار) یا مقدم نیز می گفته اند همواره تعداد قابل ملاحظه ای شاگرد را تربیت می کردند که در میان این شاگردان بعضی از افراد خانواده خور استاد نیز بودند.

به دلیل آنکه هیچ گونه رساله و کتابی به طور ویژه برای بیان مفاهیم معماری نوشته نشده می توان چنین نتیجه گرفت که احتمالاً آموزش معماری بیشتر بر اساس انتقال شفاهی مفاهیم و فنون ساختمان توسط استاد به شاگرد بوده. ظاهراً دوره آموزش معماری بسیار طولانی بوده است و هر شاگردی پس از تحمل مرارتهای زیاد و صرف سالها وقت در انجام مراحل گوناگون کار های ساختمانی در صورت قبولی در آزمون و پس از انجام مراسمی خاص اجازه می یافته مستقلاً به کار های معماری بپردازد.

صنف معماران در دوره اسلامی از نظر آموزشی و حرفه ای دارای سلسله مراتبی بوده است که شیخ یا رئیس در راس آن بوده است و پس از آن استاد، خلیفه، صنعتگر، کار آموز (مبتدی) در رتبه های بعد این سلسله مراتب قرار داشته اند ظاهراً در دوره های بعدی رتبه نقیب نیز به این سلسله مراتب اضافه شده است.

شیخ: این رتبه بالاترین رتبه و مقامی است که هر معمار می تواند از نظر آگاهی های فنی و ساختمانی و علوم معماری کسب کند.

نقیب: ویدر مرتبه ای پایین تر از رتبه شیخ قرار داشته است و به نظر می رسد که در حکم دستیار شیخ بوده است. مهمترین وظیفه نقیب اجرای تشریفات شد (کمر بستن) افرادی بوده که پس از طی دوران طولانی شاگردی به مقام استادی نائل می شده اند.

استاد: معمولاً به هر استاد گروهی صنعتگر می پیوستند تا اسرار معماری را از وی فراگیرند.

خلیفه: در سلسله مراتب تشکیلات حرفه ای صنوف به رتبه خلیفه بر می خوریم که به معنی دستیار استاد کار به کار میرفته است

صنعتگر: شخصی که می خواست حرفه ای بیاموزد تا در آینده آن را پیشه خود کند به استادی می پیوست تا نزد او کار آموزی کند.

مبتدی: آخرین مرحله که در تشکیلات صنوف وجود داشت رتبه "مبتدی" بود که شروع و ورود به هر صنعت یا حرفه ای به حساب می آمد.

اکوزش معماری از دیدگاه معماران ایرانی با پایان دوره شاگردی در نزد استاد به پایان نمی رسیده بلکه آنان در طول حیات حرفه ای خود برای هر چه زیباتر و مستحکم تر شدن آثارشان همواره در صدد اضافه کردن به معلومات خود بوده اند.

### ۱-۷-۲): تاریخچه آموزش آکادمیک معماری در ایران:

در سال ۱۳۱۷ خورشیدی به دستور حکومت وقت مدرسه عالی مهندسی معماری در محل مدرسه عالی مرحوم کمال الملک غفاری (مکان فعلی سازمان برنامه و بودجه) به ریاست آقای ابوالحسن صدیقی و

تحت نظارت وزارت پیشه و فرهنگ و هنر سابق تاسیس شد. در آن هنگام رشته معماری در ایران شناخته شده نبود در بازار کار هم بیشتر معماران سنتی اعتبار داشتند و معماران تحصیلکرده چندان مطرح نبودند. شرایط ورود به این مدرسه عالی دارا بودن گواهینامه دوره کامل متوسطه تعیین شد. برای سال نخست بیست نفر از داوطلبان توسط آزمونی انتخاب شدند و در روز یکشنبه اول آبان ماه کلاس ها شروع شد، اما در هشتم آبان ماه ۱۳۱۷ مدرسه به علت جزو هنرستان عالی هنر های زیبای باستان گردید و از روز دهم آبانماه مدرسه عالی معماری آغاز به کار کرد. استادان این دوره عبارت بودند از : مهندي محسن فروغي، مهندس رولاند دوبريل، مهندس طاهر زاده بهزادو ... و از دانشجویان دوره نخست می توان از هوشنگ سیحون، محمد کریم پیر نیا و هوشنگ صانعی یاد کرد. مدت تحصیل در این دانشکده چهار سال و مدرک آن معادل فوق لیسانس بود در تابستان ۱۳۱۹ در اثر تلاش های مهندس فروغي و دوبريل و به دستور مرحوم اسماعیل مرآت وزیر فرهنگ وقت با بودجه ای معادل یکصد هزار ریال در محل دبیرستان مروی (مسجد مروی) و بنای پشت آن یعنی مدرسه سپهسالار قدیم، دانشکده هنر های زیبا با سه شعبه نقاشی، مجسمه سازی، و معماری به نام هنر کده تاسیس شد و در بیست مهر ماه همان سال با نطق آندره گدار که بانی دانشکده هنر های زیبای دانشگاه تهران بود دانشکده افتتاح شد. دانشجویان به کارگاه های تحت نظر استادان معماری محسن فروغي، ماکسیم سیرو، و رونالد دوبريل شروع به کار نمودند در آن زمان دانشکده همچون سیستم آموزشی بوزار یا هنر های زیبای فرانسه دارای دو سیکل بود که جمعاً ۵ سال آموزشی را دربر می گرفتند در سیکل نخست به مدت دو سال دروس علمی و تئوریک و مقداری هم پروژه، اسکیس، دکوراسیون و ... آموزش داده می شد. اسکیس یک طرح کلی بود. در دکوراسیون نیز جلد کتاب، قفسه، ظروف، کمد، و ... طراحی میشد و پروژه ها هم به صورت یک ماهه بود. پس از اتمام سیکل اول و گذراندن دوره

گذراندن آن دانشجویان فارغ التحصیل می شدند .

آن دو سال بود و شامل یک پروژه ساختمانی یا فن می گشت . در سیکل دوم دروس نظری معماری وجود نداشت . پس از آن هم تز نهایی بود که امتحان آن هر سال دو بار برگزار می شد . و در صورت گذراندن آن دانشجویان فارغ التحصیل می شدند .

دانشکده معماری یک سال در مدرسه مروی ماند اما پس از وقایع شهریور ماه ۱۳۲۰ با احداث ساختمان دانشکده در محوطه دانشگاه تهران موافقت شد ، و بدین ترتیب ساختمان دانشکده به صورت موقت از مدرسه مروی به زیر زمین بنای جدید دانشکده فنی دانشگاه تهران منتقل شد و تا سال ۱۳۲۸ در آن مکان به فعالیت ادامه داد .

از سال ۱۳۲۱ دانشگاه تهران استقلال یافت و طبق قانون تاسیس دانشکده شش دانشکده در آن تاسیس شد . دانشکده هنر های زیبا با عنوان هنکده سال ۱۳۲۸ با تصویب مجلس شورای ملی مجدداً با نام سابق خود در شمار شعب نه گانه دانشگاه در آمد .

بناهای دانشگاه تهران که نخستین آنها دانشکده های پزشکی و دندانپزشکی بود و بین سال های ۱۳۱۳ و ۱۳۱۶ به سبک کلاسیک بی پیرایه خاص معماری اروپایی آن دوره ساخته شد ، توسط ماکسیم سیرو و رولاند دوبریل با همکاری مهندس محسن فروغی و مهندس آفتانندلیان طراحی گشت . در این بناها برای نخستین بار استفاده از بتن مسلح در نماها و در مقیاسی وسیع صورت گرفت . محاسبه بناها را الکساندر موزر انجام داد . لازم به ذکر است که دانشکده هنر های زیبا را نیز دوبریل طراحی کرد .

در شهریور ماه ۱۳۲۸ با به پایان رسیدن کار های ساختمانی یکی از کارگاه های دانشکده هنر های زیبا در قسمت جنوب شرقی مجموعه دانشکده و دانشجویان به آن بخش منتقل شدند و یکسال بعد که کارگاه دوم آماده بهره برداری شد ، آن بخش به معماری اختصاص یافت و کارگاه نخستین به بخش اداری ، کتابخانه ، کلاس ها ، و شعبه نقاشی اختصاص داده شد . در ۱۳۲۹ مهندس هوشنگ سیحون از قارغ

التحصیلان دانشکده معماری پس از تحصیل در بوزار پاریس عهده دار آن بود. نخستین اقدام وی ایجاد یک سال آموزشی مقدماتی و تعلیم تمامی مبانی آر شیتکتور کلاسیک به روال برنامه های بوزار پاریس بود.

از ابتدای تاسیس تا پایان سال ۱۳۲۹-۳۰ پنجاه و یک نفر از دانشکده معماری فارغ التحصیل شدند.

نحوه آموزش معماری که از سال تاسیس دانشکده (۱۳۱۷) تا نیمه دوم دهه چهل تغییری نیافته بود (به ویژه که در این دوره با تاسیس وزارت آبادانی و مسکن در سال ۱۳۴۳ و تاسیس شورای عالی شهر سازی در سال ۱۳۴۵ فعالیت های معماری به صورت گذشته به طور مستقل نمی توانست جوابگوی احتیاجات و خواسته های برنامه های عمرانی باشد) تغییری کلی و اساسی در کلیه برنامه های دانشکده معماری حاصل شد و زندگی و عمر آتلیه های قدیم در سال ۱۳۴۷ پس از سی سال به پایان رسید.

### ۱-۷-۳): آموزش معماری از ابتدا " تجربه مرکز معماری کانادا":



Photo M. Boulet © CCA

در زمینه شناخت و آموزش معماری سالهاست که در بی خبری به سر می بریم. برنامه های کلیشه ای و یکنواخت مدتهاست که بر آموزش معماری سایه افکنده و برنامه ثابت و ملال آور آموزش عالی معماری در ایران و روش های تجویزی آن برای دانشکده های معماری نشانه این بی خبری و بی تحرکی است. این آموزش بی روح هم هر بار برای گروهی از جوانان نوزده ساله ای آغاز می گردد که با پس زمینه ای از آموزش های ریاضی و



Photo A. Lafont © CCA



فیزیک، وارد رشته معماری می شوند و پس از گذراندن یک دوره ۶ تا ۷ ساله با مسائل حرفه ای مواجه می شوند که با آنچه در دوران آموزش آموخته اند ارتباط چندانی ندارد.

اما نمونه تجربه بسیار موفقی در زمینه آموزش معماری در مرکز معماری کانادا صورت میگیرد. این مرکز سعی دارد حساسیت فرد را نسبت به معماری و فضاهای شهری بر انگیزد. و به آموزش دیدگان این جسات را می دهد تا خلاقیت های خود را به مرحله اجرا در آورند، دیدگاه ها و نظرات خود را با همسالان خود مقایسه کنند و حساسیت های فضایی خود را در فرآیند آموزشی

خاص ارتقا دهند. آموزگاران این مرکز در این خصوص آموزشی چند جانبه را ارائه می نمایند و بارور می کنند. آموزشی که در آن از تاریخ، ریاضیات، ادبیات، و... بهره می گیرند و به افراد نقش "معمار" یا نقشی را که خور آنان در آینده می توانند در ساختار شهرشان داشته باشند ایفا می نمایند. (درباره خصوصیات این مرکز در فصل پنجم بطور کامل صحبت خواهد شد.)

این مرکز از زمان گشایش خود برای عموم یعنی از سال ۱۹۸۹ به تدریج اعتبار محلی ملی و جهانی یافته است. و بر این عقیده بنا شده است معماری به مثابه جزئی از محیط اجتماعی و طبیعی مسئله زندگی عموم مردم است و در همین رابطه فعالیت های آن موجب طرح بحث در جامعه معماری مورخان محققان و کلیه افراد جامعه میشود برنامه های آموزشی بین المللی این مرکز بر چهار محور اصلی استوار است:

- تئوری و عملی در معماری معاصر



- عكاسي و معماري

- مدرنيسم و مباحث مربوط به آن

- پايه هاي تفكر معماري

در اين رهگذر موارد اساسي چون طبيعت يك شهر ، رابطه بنا و محوطه ، تاثير فرهنگ هاي محلي ، رابطه معماري با هنر، مسائل سياسي، اجتماعي و اقتصادي مطرح و سنجيده مي شوند. برنامه هاي آموزشي اين مركز براي سال ۲۰۰۱ و ۲۰۰۲ براي مقاطع مختلف سني به شرح زير بود. : در برنامه آموزشي مقطع ابتدائي . آمادگي با هدف "بر انگيختن حس اکتشاف" آموزش با احجام مكعب گونه ساختماني آغاز مي شود. اين احجام مي توانند سبك يا سنگين و سنگ هاي ساده يا نقش دار باشند. آجر هاي كوچك خانه سازي ذهن هاي تازه و شفاف کودکان را نسبت به برخي نکات پايه اي در معماري بر مي انگيزند: اشكال ، احجام ، جنس ، مصالح، فضاها و کاربرد هاي آنها و ... بچه ها وارد بازديد يك تور اکتشافي از مركز ميشوند و سپس در كارگاه در قالب تيم هاي مختلف مدل هايي از يك موزه خيالي مي سازند. اين برنامه حس ابداع و خلاقيت را در دانش آموزان بيدار مي کند به آنها امكان مي دهد تا با مفاهيم زير بنائي و ابتدائي هندسه به روشي پويا آشنا شوند و امكان ايجاد و ساخت يك موضوع سه بعدي را در اختيار آنان قرار مي دهد آنها همچنين در خلال اين برنامه برخي اړتياطات موجود ميان فضا هاي مصنوع و طبيعت را درك مي کنند اين برنامه در ۲ ساعت و در گروههاي حداكثر ۲۸ نفره براي سنين ۳ تا ۱۲ ساله ارائه ميشود در برنامه هاي آموزشي مقاطع ابتدائي و راهنمائي اين مركز با عنوان اصلي " برانگيختن حس مشاهده" به مدارس ميرود و . كارگاه آموزشي سيار ويژه اين مركز به عنوان يك راهنما و وسيله اي براي تلفيق تاريخ و معماري به مدارس رفته و آنها را با نکات و مسائل جايگيري يك بنا در محيط خود آشنا ميکند. يکي از آموزگاران اين مركز به مدرسه مي آيد و به دانش آموزان کمک مي کند تا محوطه اي را در مونترال قديم بررسي کنند و طرحي براي مجموعه اي که قابليت ساخت در ان منطقه

را داشته باشد ارائه کنند. دانش آموزان ابتدا به صورت تیمی کار می کنند و با کمک عکس ها و نقشه های آگزونومتريك به خصوصیات فیزیکی مجموعه دست میابند. سپس در تیم های دو نفره طرحی برای بنای پیشنهادی معمولاً يك مدرسه در آن محوطه ارائه می کنند و در این مسیر از ابزار حقیقی معماری استفاده می کنند. در پایان هر تیم طرح خود را به گروه ارائه می کند و چگونگی عملی ساختن طرح خود را برای آنها توضیح می دهد. تورهایی بازدید ۱۰ نفری دانش آموزی از دیگر برنامه های این مرکز است.

### ۸-۱): اولین آرشیوتکت تحصیل کرده ایرانی:



برای اغلب مهندسان معمار و ساختمان شاید این سوال مطرح باشد که اولین معمار ایرانی که نقشه های ساختمانی را به صورت امروزی ترسیم میکرده چه شخصی بوده و در چه زمانی می زیسته است؟ و نیز اینکه آیا ساختمانهای قدیم ایران همچون مساجد معروف اصفهان و حتی ساختمانهای قبل از اسلام بر اساس نقشه ای بدون ساخته شده اند یا طراح صرفاً طرح ذهنی خود را بر روی زمین پیاده کرده است؟ شاید

اصطلاح امروزی "طرح ریزی" و فعل ریختن طرح بیانگر فقدان نقشه و طرح به صورت امروزی بوده است؟ بله، نقشه کشی به صورت امروزی از دوران تاسیس مدارس معماری شروع شد و به تدریج به صورت يك زبان فنی بین المللی در آمد.

طبیعی است که برای یادگیری روشهای نقشه کشی باید مدارس و دانشکده های مخصوص وجود داشته باشد و چون مدارس معماری در ایران سالها بعد از کشور های غربی تاسیس شدند، برای یافتن اولین گروه معماران ایرانی باید در بین فارغ التحصیلان ابرانی خارج از کشور جستجو را شروع کنیم. این شخص "

میرزا مهدی خان شقاقی" نام داشت که می توان او را با اطمینان اولین آرشیتکت تحصیل کرده دانست. وی اولین گره دانشجویان ایرانی بود که از سوی ناصرالدین شاه قاجار به خارج از کشور اعزام شدند تا در رشته های مختلف تحصیل کنند. میرزا مهدی خان شقاقی در فرانسه در رشته معماری و طراحی صنعتی فارغ التحصیل شد و مواد درسی که گذرانید دقیقا با دروس امروزی دانشکده های معماری مطابقت دارد.

### ۱-۸-۱): شرح مختصر زندگی میرزا مهدی خان شقاقی:

اولین آرشیتکت ایرانی در سال ۱۲۶۳ هجری قمری مطابق با ۱۲۲۳ شمسی در تهران متولد شد. و پس از چند سال تحصیل در مکتب سرخانه و مدرسه جدید التاسیس دارالفنون در سال ۱۲۷۶ هجری قمری و مطابق با ۱۲۳۶ شمسی به سبب روابط خانوادگی به دستور شخص ناصرالدین شاه با اولین هیات محصلان ایرانی به پاریس اعزام شد و بعد از اتمام تحصیلات متوسطه و اخذ گواهینامه مهندسی معماری از مدرسه عالی نورمان سوپریو دوپاری و دانشکده معماری (آرشیتکتور) پاریس در سال ۱۲۴۳ شمسی به ایران بازگشت. مخارج تحصیل او به گزارش میرزا ملکم خان به ناصرالدین شاه بالغ بر سید صد تومان بود.

میرزا مهدی خان مهندس بعد از دو سال تحصیل مقدماتی به پاریس آمد و پس از شش ماه امتحان ورودی را گذراند و وارد "اکول سانترال دز آرت اما نو فاکتور" (مدرسه هنر و صنایع ساخت) شد و بعد از سه سال با دیپلم مهندسی راه و پل سازی فارغ التحصیل شد. مهدی خان می نویسد: که دانشجویان می بایست برای ورود به سال دوم پروژه عملی نقشه مریضخانه ای را به طور کامل ترسیم کنند که او در نقشه ها ی ارائه شده وضعیت اتاقهای بیماران و ملاحظه حفظ الصحه، مخزن آب، و رختشویی خانه و حمام و اتاقهای اطبا و جراحی و آشپزخانه و نماهای این بنا را کشیده است.

بعد از مراجعه از فرانسه با مشکلات خانوادگی ناشی از فوت پدر و مسائل دیگر روبرو شد مدت‌ها را بدون شغل و بی پول و با وضع مالی اسفناک سپری کرد و تا پانزده سال کسی کار طراحی ساختمان به او رجوع نکرد کار به جایی رسید که مجبور شد به صورت عمده روز مزد به طور ناشناس در ساختمانهای خصوصی به کار مشغول شود تا اینکه روزی در سر ساختمانی مشغول سنگکاری بود که کالسکه میرزا سعید خان از آنجا گذشت ناگهان چشم وزیر به او افتاد و او را شناخت زیرا پدر میرزا مهدی خان در زمان حیات نایب وزیر بود. فوراً کالسکه را نگه داشت و پیشکار خود را فرستاد و با اصرار او را با خود برد و بعد از اینکه دستور تهیه لباس و بقیه ملزومات را به پیشکار داد امر کرد که فردا صبح حاضر باشد تا به حضور ناصرالدين شاه برسند. فردای آن روز طی تشریفات در بیرون از شهر به حضور شاه رسید.

او می گوید: "..... آن وقت چند اتاق با عرض و طول معین و حوضخانه فرمایش رفت و من یادداشت کردم. از حضور کنار گرفته در روی کاغذ کروکی نقشه و نما را طرح کردم و از استاد شیر جعفر ریسمانکار و گچ خواستم آن خدا بیامرز هم از پیش تهیه کرده بود. فوراً مشغول طراحی در روی زمین گشتیم، نیم ساعتی نکشید که تماماً با گچ در روی زمین رنگ ریخته شد. آن وقت به جلو سرپوش آفتابگردان که شاه ایستاده بود برگشتم، و به عرض رساندم که آماده است و این تردستی من اسباب تعجب گشته از جای برخاسته

حضرت وزیر را که در حضور نشسته بود دعوت به تماشا فرمود، دیده و تمجید فرمودند و کروکی نما را هم که روی کاغذ کوچکی طرح کرده بودم به نظر مبارک رساندم. بسیار بسیار حسن مقبول افتاد و فرمایش رفت که ماهی ششصد تومان به من مقرری بدهند با يك اسب که همه روزه



سرکشی به بنا و ساختمان بنمایم و همان ساعت معیرالممالک به حضور آمد و پاکتی ازخراسان رسیده بود تقدیم نمود. بسته ای در آن پاکت بود که محتوی چند فیروزه بود که مرحوم سلطان مراد میرزا حسام السلطنه تقدیم داشته بود. ناصرالدین شاه به فال نیک گرفته آن قصر را به نام قصر فیروزه خطاب فرمودند. البته قصر فیروزه با نقشه ایشان ۵ سال بعد به اتمام رسید که اکنون هم ساختمان آن باقی است.

مهدی خان شقایی به سال ۱۲۹۷ هجری قمری به مقام نیابت دوم وزارت خارجه منسوب گردید و در زمان وزارت خارجه ناصرالملک نیابت اول را به او محول کردند.

### ۱-۸-۳): نمونه کارهای مهدی خان شقایی:

در سال ۱۲۹۳ هجری قمری مطابق با ۱۲۵۳ شمسی مرحوم سپهسالار به خیال ساختن عمارت بهارستان و مسجد ناصری اقتاد و طراحی و ساختن آن بناها را به میرزا مهدی خان ارجاع کرد که او هم بعد از تهیه نقشه اجرای کار استاد حسن قمی را به عنوان معمار انتخاب کرد و مشغول به کار شد آقا وجیه (سپهسالار ثانی) که طرف توجه سپهسالار بود این وظیفه را به علت اینکه می توانست از شخص دیگری ده یک حق و حساب بگیرد از او سلب کرد و ساختمان بها (مسجد مطهری) (ملی سابق) و مسجد ناصری، سپهسالار (مسجد مطهری) به اتمام رساند.



از کارهای دیگر میرزا مهدی خان ساختن عمارت برای قوام الدوله ثانی و همچنین از ساختمان جدید سفارت ایران در استانبول زمان سفیر کبیری میرزا حسین خان سپهسالار بگوئیم که طرحش از اوست و در موقع مراجعت از استانبول به ایران طراحی شده است و خیل کارهای دیگر...

اولین آرشیوتکت تحصیل کرده ایرانی در سال ۱۲۹۹ شمسی در ۷۶ سالگی در گذشت.

### (۹-۱): نام و یاد و جایگاه معماران ایرانی:

معماران ایرانی عموماً آن اقبال را نداشته اند که شرح احوال مختصری از آنها در صحایف تاریخ و تذکره ها ثبت گردد یکی از این دلایل عبارت از این نکته است که نام و نشان آثار ادیب بر صحایف دفتر و دیوان ثبت می باشد که همواره قابل حمل و حفظ و تکثیر و عمدتاً در دسترس خواص بوده اما نام و نشان معمار بر گوشه ای از تاق و رواق تنها بعضی از آثار و ابنیه ثبت شده که در معرض عوارض صبیعی و ویرانگرهای انسان بوده است. کامران افشار نادری در توضیح نقش و شخصیت و جایگاه معماران ایرانی می گوید: متأسفانه منابع محدود برای ردیابی پاسخی به این پرسشها بسیار محدود است. حتی اروپاییانی که در دو قرن اخیر درباره معماری ایران کتابهایی نوشته اند از معماران چیز زیادی نگفته اند و اشاره مکنده " شاید دلیل اینگمنامی از فروتنی معماران ناشی باشد که کارهای خود را عملی خدایی میدانند.

### (۱۰-۱): جامعه مهندسان معمار ایران:

شاید نخستین حرکت جدی تنها تشکل غیردولتی معماری و شهرسازی که اتفاقات و معضلات شهری تهران را مورد انتقاد قرار داد، بیانیه جامعه مهندسان معمار ایران بود که تخریب خانه های باارزش شهری در نقاط مختلف تهران و یا حتی ایران بود. نامه ای که نخستین تحرکات مستقیم یک نهاد غیردولتی را بر مرکز فعالیت های از هم گسیخته شهری نشانه رفت.

شهری همچون تهران که یک کلانشهر مشکل ساز برای مدیران شهری و تصمیم گیران اجرایی آن بوده است. چنانچه می تواند در مقطعی خاص حامیان غیردولتی متعددی را پشتوانه خود داشته باشد بی شک

می توانست بخشی از معضلات شهری خود را مرتفع سازد. معضلاتی که گریبان تمام نقاط ساختاری تهران را گرفته است و برای نمونه می توان منظر شهری و ساخت وسازهای بی قاعده آن را بیانگر بود.

هر چند مهندسان معمار و کارشناسان بسیاری رشد قارچ گونه ساختمان های سیمانی \_ شیشه ای تهران را که خارج از چارچوب اصول معماری و شهرسازی بنا می شود به باد انتقاد گرفتند اما هیچ گروهی، آستانه تحریک پذیری تخریب کنندگان بناهای ماندگار معماری شهری تهران را به دمای انفجار نرساندند. شاید تنها تشکل غیردولتی فعال در این مورد جامعه مهندسان معمار ایران بود که علاوه بر ساختار جوان خود حرکتی جهت مخالفت با آنچه پیش روی تهران است را رقم زده و پیش برده است. گروهی که نخستین حرکت تحریک پذیر خود را با انتشار بیانیه ای دو صفحه ای آغاز کردند و طی آن اوج مخالفت معماران ایرانی را با تخریب نمونه های منحصر به فرد معماری در طول تاریخ شهرسازی تهران و ایران اعلام داشتند. آثار معماری شهری که با ریختن ستون های ضابطه مند خود دیوارهای برج های بی ضابطه را در بطن خود جای می دهند و بیش از پیش فضای شهری را دستخوش تحولی بی ضابطه می کنند. یعنی آنچه از آن به عنوان معماری شهری نوین یاد می شود. به هر صورت تشکل های غیردولتی طی تاریخ شکل گیری خود همواره محلی برای اثرگذاری به نهادهای دولتی به شمار می رفته اند، تا آنجا که در دنیا به وضع قوانین ایراد گرفته و مدنیت اجتماعی را به ثبت رسانده اند. تشکل ها از هر قشر و با هر تخصص محلی برای جمع آوری مشکلات اجتماعی و شهری بوده اند. اما نکته قابل بحث تخصصی عمل کردن آن است. جامعه مهندسان معمار ایران که با ساختار تخصصی خود به فعالیت می پردازد شاید بتواند تنها نقطه تلاقی یک تشکل غیردولتی با نهادهای دولتی همچون وزارت مسکن و شهرسازی و شهرداری باشد.

«۶۰ سال پیش، یعنی در سال ۱۳۲۳ انجمن آرشیوتکت های ایران تاسیس شد. این انجمن تا سال ۱۳۵۷ مسیر تحولات خود را پیموده و در این

سال در دل تحولات اجتماعی ایران متوقف می شود.» گفته های فوق بخش نخست پیام دبیر جامعه مهندسان معمار ایران به مناسبت سومین همایش سالانه جامعه مهندسان معمار ایران است. کامران شاهین فر در بخش دیگر صحبت های خود در بعدازظهر آغازین همایش سوم با اشاره به گذشته این تشکل غیردولتی عنوان کرد: «انجمن آرشیوتکت های ایران با نام جامعه مهندسان معمار ایران تولدی دوباره یافته و با کسب مجوز از وزارت ارشاد و سازمان میراث فرهنگی به عنوان یک NGO مستقل در سازمان ثبت شرکت ها در ردیف موسسات رسمی قرار گرفت.» بیش از ۱۳۵ سال از ورود نخستین معمار تحصیلکرده ایرانی از اروپا به ایران می گذرد. نخستین مدرسه معماری، در دانشکده هنرهای زیبا از سال ۱۳۱۸ و سپس سال ها بعد دانشکده معماری ملی و دانشکده معماری علم و صنعت و در نهایت پس از انقلاب دانشگاه آزاد آغاز به فعالیت کرد.

اکنون بیش از ۴۰ مرکز آموزش معماری در بسیاری از نقاط مختلف ایران مشغول فعالیت بوده و حدود ۸۰۰۰ معمار و ۸۰۰۰ دانشجوی معماری به جامعه معرفی شده اند و در یک مقایسه، نزدیک به ۲۵۰۰ معمار دانش آموخته از دانشکده معماری دانشگاه تهران را از بدو تاسیس تاکنون معادل فارغ التحصیلان یک ساله مراکز آموزشی معماران می یابیم.

شاهین فر با اشاره به نیاز جوامع به معماران و حساسیت حمایت تشکل های غیردولتی از معماری معتقد است: «کشور پهناور ایران با ۷۰ میلیون نفر جمعیت، ۹۰۰ نقطه شهری که ۱۲۰ نقطه شهری آن بیش از ۵۰ هزار نفر جمعیت دارد و با ۶۰ هزار نقطه روستایی پیش روی ما قرار دارد. خانه، مدرسه، دانشگاه، مراکز تجاری و خدماتی، هتل ها، کارخانجات، ورزشگاه ها، فرهنگسراها و هزاران هزار تاسیسات رفاهی و خدماتی و زیربنایی و بالاخره شهرها نیازمند معماران هستند.» کامران شاهین فر با عنوان کردن این خصیصه معماری شهری که آمیزه ای از هنر و فن است فعالیت های تشکل



معماران را در راستای اهداف معماری می‌داند و می‌گوید: «معماری هنری است که فضاهای آن می‌تواند مناسب‌ترین پاسخ به محیط زیست مورد نیاز بشری باشد، هنری که مجرد نیست و به تنهایی مفهومی ندارد، هنری که می‌تواند بر روی دیوارهای آن، هر تابلویی و در دل آن هر مجسمه‌ای و در فضای آن طنین هر موسیقی و یا هر تئاتری و بر کتیبه آن هر خطی و هر شعری جایگاه مناسب خود را داشته و بالاخره برای هر محیط زیستی فضایی مناسب و لازم را به وجود آورد. فنی که دیگر مجرد نیست، نیاز به سازه، تاسیسات، تجهیزات و مواد و مصالح و تکنیک‌های ساخت دارد. وی در ادامه با اشاره به خاستگاه تشکل غیردولتی «جامعه مهندسان معمار» که همانا تقابل با سیاست‌های سودجویانه شهرسازی و معماری است، گفت: «این انجمن ایستادگی در برابر بی‌هویتی و نابسامانی بناهای شهر خودمان است. جامعه مهندسان معمار، پاسخی به جز حضور اجتماعی رودررو و یا در کنار هم و در مقابل مسائل معماری این جامعه نمی‌بیند.» وی خاطرنشان می‌کند: «معماری پهنه وسیعی از فعالیت‌های حرفه‌ای اجتماعی را در دل خود جای داده است و در اساسنامه جامعه معماران این نکته به عنوان یک اصل آمده است: جامعه معماران تشکلی است فراگیر برای حضور پویای همه معماران ایران و گوهر این تشکل معماری و مسائل معماران است.»

تشکل غیردولتی جامعه مهندسان معمار ایران که به تازگی عضو اتحادیه بین‌المللی معماران شده است تاکنون فعالیت‌های بسیاری در زمینه فرهنگی، اجتماعی، صنفی و دانشجویی انجام داده است شاید شاخصه اصلی شکل‌گیری این تشکل غیردولتی در راستای شکل‌دهی به معضلات زیبایی‌شناسانه شهری همچون تهران بوده است که همواره محل بحث و بررسی کارشناسان قرار گرفته تا چاره‌ای در خصوص رفع نقایص بی‌شمار آن انجام گیرد.

جهت دریافت هرگونه رساله و مطالعات  
معماری با قیمت پایین با ما تماس بگیرید.

۰۹۹۰۷۵۳۰۹۲۰